

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXX. Idem ostenditur de Lutheranism, Calvinismo, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

mutationem SS. Patres statim insurrexerint, Concilia coacta fuerint, Catholicique tandem omnes nascentem hæresim rejecerint. Contra defectionem verò Ecclesiæ Romanæ nullus Sanctorum insurrexit, nullum Concilium legitimum coactum fuit. Nam Constantinopolitanum sub Copronymo damnans cultum imaginum, nec legitimum Concilium fuit, nec legitimum Patriarcham habuit, nec damnavit cultum novum, sed antiquum, & in tota Ecclesia, etiam primis quinque sæculis receptum, ut videre est apud Bellarminum ibidem controuv. §. 1. 2. c. 12. Quapropter Concilium istud à tota Ecclesia rejectum fuit, eoque non obitante usus antiquus tam in Oriente, quam in Occidente permanit Decreto VII. Synodi Generalis anno 783. confirmatus. In ea quippe Synodo palam lectæ sunt sanctorum Ecclesiæ Doctorum gravissimæ sententiæ, & exempla, quibus religiosa imaginum veneratio asseritur tamquam à sanctissimis Patribus tradita, jam inde ab exordio Ecclesiæ, continuoque Christianorum sæculorum usu recepta, plurimisque confirmata miraculis. Quapropter 350. Patrum suffragiis sancitum est, ut in Ecclesiis, aliisque honestis locis, Christi, Sanctorumque imagines collocentur, ut in suis imaginibus Sancti debitâ sibi veneratione colantur: illaque Copronymi pseudo-synodus omnium consensu damnata fuit, ejusque vanæ rationes verissimis aliis everfæ.

CAPUT XXIX.

Nulla religio, nisi Romana, manifesta habet indicia credibilitatis; imò omnis alia religio manifesta habet incredibilitatis argumenta. Quod imprimis ostenditur de Paganismo, Mahometismo, & Judaismo.

375 **P**Robatur 1º de Paganismo plures deos colente, quia polytheismus evidenter repugnat rationi, prout demonstravi tom. 1. de Deo. Eos etiam pro diis Pagani colunt, quos constat fuisse homines sceleratissimos, ut Jovem, Venerem, Martem, &c. quorum patriam, parentes sceleratos, mortem historiæ produnt. Unde Paganismi absurditatem ac turpitudinem ostendunt D. Cyprianus in tract. *quod idola non sint*. D. Augustinus l. 7. de Civit. Dei per totum. Arnobius l. 4. §. 6. & 7. contra Gentes. Minutius Felix in octavio. Ipsimet etiam Philosophi Paganorum ex dictis tom. 1. hujus Theologiæ Sanctorum crassissimè errarunt circa Dei providentiam, finem ultimum hominis, &c. sicut & Legislatores ipsorum infandissima permiserunt, ut videre est apud Theodoretum in lib. de legibus.

376 2º. idipsum probatur de Mahometismo: utpote qui aliud non est, nisi colluvies errorum, & spurcitiarum, ut videre est in

Alcorano. Ubi c. 2. Mahometes docet Judæos, Christianos, Turcas salvari in suis legibus, si eas servant. Cap. 5. 28. 47. 48. futuræ vitæ beatitudinem ponit in cibo, potu, & uxorum multitudine. Nullâ unquam factâ mentione divini amoris, vel aliarum actionum spiritualium, cap. 45. stultissimè dicit, Deum orare pro Mahometo, & aliis ejusmodi absurditatibus implevit Alcoranum suum homo spurcissimus, qui ad colorandas spurcitas suas, finxit se à Deo privilegium accepisse coeundi cum omnibus feminis, quas dilexisset, tametsi consanguineis. Denique sectam suam nebulo ille non vitæ sanctimoniam, non doctrinæ splendore, non signis & virtutibus, imò nec ratione quidem (cum idè litterarum studia prohibeat, solisque gladiis religionem suam velit defendi: quia scivit ratione defendi non posse) sed lascivias armorum violentiâ, Tyrannorum more propagavit. Nec mirum, quòd tam multos homines ad se traxit: homini enim lascivias permittenti, legemque brutalem promulganti, proum est à carnalibus hominibus obediri, Deo id totum permittente, tum ad ipsorum, tum ad malorum Christianorum castigationem.

3º. idipsum de Judaismo evincunt clarissimæ prophetiæ ab ipsis receptæ, quas Theologi nostri in materia de Incarnatione demonstrant in Christo adimpletas esse, atque adèd Messiam venisse, quem tamen adhuc venturum Judæi expectant. Sed & Talmud ipsorum, post Christi adventum conscriptus, quem habent pro verbo Dei non scripto, innumeris scætet erroribus, ut videre est apud Sixtum Senensem l. 2. Biblioth. sanctæ.

CAPUT XXX.

Idem ostenditur de Lutherismo, Calvinismo, &c.

1º. **Q**uia sectæ illæ nullum habent fundamentum seu notam veræ Ecclesiæ. Neque secta Lutherana v. g. vel Calviniana est una, neque sancta, neque Catholica, neque Apostolica. Neque clarificata est gloriâ miraculorum, &c.

Imprimis non est una: quia nec Lutherani omnes inter se, nec Calviniani conspirant in unam fidei doctrinam, sicut conspirant Catholici, sed tanta inter ipsos est discordia, atque in materia fidei contradictio, ut Lutheranismus, sicut & Calvinismus, in infinitas propemodum sectas subdivisus sit, adèd ut verissimè Becanus lib. 1. controuv. cap. 1. q. 2. dicat, Catholicos, & adversarios representare duas familias, in quarum altera (nempe Catholicorum) pater & mater, filii & filia, servi & ancilla, eodem loquuntur idiomate, & sin-

guli singulos probè intelligunt. In altera verò (nempe hæreticorum) tot idiomata sunt quot capita, ubi pater Gallicè, mater Hispanicè, filii Latinè, filix Belgicè, servi Italicè, ancillæ Polonicè loquuntur, ubi nulla concordia, sed perpetuum jurgium & contentio est. Imò vix est, aut fuit hæreticus, qui totâ vitâ idem planè crediderit. Lutherus, Calvinus, &c. eadem asseruerunt, & negarunt, ut eorum scripta demonstrant. Augustana confessio duodecies mutata fuit ab anno 1530. ad 1557. quæ, ut principio defectionis suæ temporì deserviens, multa concessit Papæ, quæ postmodum blasphemis & abominationibus habuit, ut ipsemet Lutherus fatetur to. 1. Wittembergensi anni 1582. præfat. ad lector. Ministri quoque Argentinenfes libro edito anno 1553. ingenuè fatentur, Lutherum, pro ratione temporis, variè locutum, neque semper sibi præsentem fuisse: neque enim impostor illè veritati serviebat, aut conscientiæ, sed temporì, politicæque rationi. Unde in epistola ad Bohemos, ipsos, tametsi Sacramentarios, pro amicis & fratribus habet; quos tamen aliâ ut hæreticos damnavit to. 2. German. fol. 174. & to. 7. Wittemberg. fol. 382. ubi sic: *Maledicta sit charitas & concordia Sacramentatorum in æternum.*

379 Similiter Zuinglius, Sacramentarium Princeps, Calvinique præceptor, in materia fidei, quod antè tenuit, postmodum retractavit, ut ipsemet fatetur in tract. de ver. & fals. religione cap. de Eucharist. ubi sic: *Retractamus hic qua illic dedimus, tali lege, ut qua hic damus anno ætatis nostræ 42. præponderent iis qua 40. dederamus.* De quo etiam Joan. Faber in libro de retractione Baltazaris Pacimontani, testatur, quòd suam de verbis Christi, *hoc est Corpus meum*, expositionem spatium annorum quadragies mutavit.

380 Calvinus, initio Zuinglii præceptoris sui placitum secutus, in sacro illo mysterio nihil nisi figuram agnovit. Postea tamen excogitatâ opinione novâ, duo conjunxit sibi invicem contradicentia: negatâ quippe reali præsentia Christi sub sacris symbolis, nihilominus asseruit Christum, quatenus in cælo dumtaxat residentem, verè, realiter, & substantialiter à nobis in cœna manducari, manducatumque verè & realiter nobis uniri. Quam ob causam, cum inter ipsum & Tigurinos dissensio foret exorta, librum scripsit de suo cum Tigurinis hac de re consensu.

381 Beza quoque, primarius Calvinus discipulus, de Calvinistis suis epist. 1. ad Andream Duditium, conqueritur, ipsos *palantes omni doctrina venio . . . modo ad hanc, modo ad illam partem deferri. Horum qua sit hodie de religione sententia, scire fortasse possis; sed qua cras de eadem futura sit opinio, ne-*

Tom. II.

que tu certò affirmare queas. A capite ad calcem si percurras, nihil propemodum reperias ab uno affirmari, quod alter statim non impium esse clamet. In quo tandem religionis capite congruunt inter se Ecclesia, qua Romano Pontifici bellum indixerunt? Idem de discipulis suis Lutherus affirmat in epist. ad Antuerpienses: Tot inter nos religiones sunt, quot homines, nec a sinorum quisquam est tam hebes, & vecors, qui insomnia propriis capitis, & propriam opinionem pro instinctu Spiritus sancti, & seipsum Prophetam haberi velit. Quid mirum? à Cathedra Unitatis segregati, nec aliam sequentes fidei regulam, quam privatum spiritum suum, qui varius est, pro varietate hominum, constituere non possunt Hierusalem civitatem consensionis & pacis, sed Babylonem confusionis.

2º. Nec Lutherana, nec Calviniana secta sancta est, ne quidem sanctitate doctrinæ; imò in multis profus est impia, blasphemata, atque in Deum, & Christum ejus, necnon in Dei majestatem adeò contumeliosa, ut horrorem injiciat Christiano cuicumque, animum à Deo non profus aversum habenti. Nam utriusque sectæ parentes Lutherus & Calvinus, Deum scelerum omnium quæ in mundo fiunt, primum motorem, impulsorem, authorem faciunt, ut ex ipsorum dogmatibus demonstrat Franciscus le Roy exercitat. Theologicæ adversus hæreses ævi præsentis p. 2. c. 1. Qui & cap. 4. demonstrat, Calvinum docere, Deum nudo suæ voluntatis arbitrio, magnam hominum partem ad æternam mortem prædestinasse, & creasse; eumque in finem eos ad peccandum impellere, atque cogere. Cap. 8. Lutheri pronuntiatum esse, quòd Deus indignos coronat, immeritos damnat. Cap. 9. Calvinum non rectè sentire de Filio Dei, & ex consequenti SS. Trinitatis mysterium subruere. Cap. 10. eundem Arianæ perfidiæ favere. Cap. 11. Lutherum, & assecclas perversè de mysterio SS. Trinitatis sensisse. Cap. 12. & 13. tantam fuisse Lutheri impietatem, ut dixerit, oportere Deum supra modum odisse, aliumque ab eo diversum pro Deo suo agnoverit; & usque adeò insanierit, ut in colloq. mensalib. edit. Hleb. fol. 35. dicere non crubuerit: *Non semel Domino Deo nostro aliquos egregios articulos porrexi, & exhibui, eumque docere volui; sed optimus ille, ac bona frugis Deus bellè mihi cultum suum obvertit conspiciendum.* Cap. 16. Lutheri, & Calvinus dogma fuisse, quòd præcepta Dei observatu impossibilia sint. Cap. 19. Lutheri quoque & Andrea Musculi dogma fuisse, quòd divinitas in Christo passa, eique commortua fuerit. Cap. 20. Lutherum hanc impudentem orandi formulam tradidisse: *Domine Deus rogo, utque annuas volo: aliqui neque te oro, neque oratum volo.* Satanam verò ab eodem Luthero sic exoratum fuisse: *San-*

T 2

Ete satan, ora pro nobis. Minime contra te peccavimus, clementissime diabole. Cap. 22. Lutherum docuisse, quod *Christus Dominus homo vilis, nec magni pretii Salvator fuerit, imò ipse quoque Salvatore opus habuerit.* Item, *non esse hominibus opera Christi inculcanda, Christi enim opera minimam, & vilissimam particulam in Christo; eaque in re Christam ceteris Sanctis parem esse.* Cap. 23. item docuisse, *Christum Dominum verè peccatorem, imò pra ceteris summè peccatorem extitisse.* Cap. 24. ex communi Sectariorum sensu, Christum; non tantum in infantia, sed & in perfecta aetate, multiplici ignorantia laborasse. Cap. 26. Christum Dominum in monte Oliveti adhuc nescivisse quid esset Evangelium, ideòque necesse habuisse, ut Angelus de caelo Evangelium ipsum doceret. Cap. 27. Calvinum usque ad eò infolentem fuisse in Salvatoris dicta & gesta in Evangelio expressa, ut tamquam absurda reprehendere ausus fuerit, & dicere, quod Christus, quantum in se erat, Mediatoris officio defungi renuerit. Cap. 31. & 32. alteram ejusdem blasphemiam demonstrat, quã dixit, Christum in cruce desperasse, in suoque ad inferos descensu damnati aut perditì hominis cruciatus pertulisse. Siquidem, ut Beza apud eundem eodem capite 32. addit, flammis inferni addictus fuit, & (ut Joannes Andreas Lutheranus superadidit) ipsam etiam mortem aeternam expertus est, & degustavit. Cap. 33. Lutherum appellasse Christum diabolum suum. Cap. 34. in ipsam quoque Dei Matrem ad eò blasphemum extitisse, ut se ipsi parem fecerit in honore & dignitate, imò & in sanctitate; ipsam verò usque ad eò peccatricem, ut in Evangelium Dominicæ i. post Epiphan. impiissimè quærat: *Quis inter homines major peccator, quàm hac ipsa Mater Dei?* Similiter Calvinus harmon. in cap. 1. Lucæ Deiparam accusat, quod Dei potentiam malignè restringere visa sit, dum Angelo dixit: *Quomodo fiet istud,* &c. addens, non esse magnoperè laborandum, ut eam purgemus ab omni vitio. Similiter ipsam peccati arguit ad illa verba Luc. 2. *Fili quid fecisti nobis sic?* Et ad illa verba Joan. 2. *Vinum non habent.* Nec his contenti discipuli ipsius, Petrus Martyr, Molinaus, &c. veriti non sunt cum Joviniano dicere, Deiparam in partu Redemptoris virginitatem amississe, contra illud Isa. 7. *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium.*

383 Si Lutherana, Calviniana, &c. sectæ Authores, ac Principes tam impiè senserunt de Deo, Christo, & Christipara; non mirum si & ipsorum de moribus doctrina ad eò perversa sit, ad eò contraria doctrinæ Christi, ad eò morum nostrorum sanctitati adversa. Nam dum uterque docet, hominem non habere liberum arbitrium; Dei præcepta esse observatu impossibilia; so-

lam fidem sufficere ad salutem; superstitionum esse membra sua mortificare super terram: viam pronam & latam aperiri ad omnem vitæ licentiam, improbitatem, & ad omnia scelera perpetranda, ac deinde excusanda, tamquam Deo Authore, & necessitante, commissa. Nec ad scelera omnia patranda dumtaxat viam aperiri, sed & ea inculcant, & ad ea provocant, ut pote non impeditiva salutis; & à bonis operibus avertunt, tamquam superstitionis & vanis, dum solam fidem usque ad eò volunt sufficere ad salutem, vel sanctissima Mater ipsius.

Hinc Lutherus serm. de novo Testamento, sive de Missa, ausus est dicere, amplius cavendum ab operibus bonis, quàm à peccatis: *Caveamus à peccatis, sed maxime ab operibus bonis, & legibus, solamque promissionem Dei attendamus, & fidem: ipsa enim brevis est perfectio, nec aliqua lex requiritur, aut opus, imò legem profcindit & opus.* Sermon de peccata Petri: *Quantò sceleratior es, tantò citius Deus suam gratiam infundit.* Epist. 238. ad Melancthon. *Esto peccator, & pecca fortiter. Sufficit enim quòd agnovimus per divitias gloria Dei Agnum qui tollit peccata mundi: ab hoc enim nos non avellit peccatum, etiamsi millies uno die fornicemur, aut occidamus.* Commentario in cap. 17. Joan. to. 4. Germ. Wittemb. *Nos dicimus, quòd veri & germani Sancti debeant esse foribus, & gravibus peccatis obnoxii, & tales etiam manere, &c.*

Hinc etiam tantà impietate legem veterem, ejusque latorem Moysen damnavit, ipsaque Dei præcepta, seu Decalogum abolere conatus, serm. de Moysè dixit, præcepta Decalogi ad Christianos non pertinere. Et in colloquiis Islebiensibus, tit. de fanaticis: *Tollantur de medio præcepta Dei, & cessabunt omnes hereses: nam præcepta sunt fons, ex quo, velut ex scaturigine, hereses omnes emanant.* In colloquiis mentalibus German. cap. de lege, & Evangelio: *Moysen cum sua lege nolo ego habere. Est enim Christi Domini hostis.* Item: *Suspiciens tibi sit Moyses, tamquam pessimus hereticus, pejor ipso Papà, & diabolo, &c.* Nec mirum quòd tam contumeliosus fuerit Moysi, qui ex præmissis non pepercit ipsimet Salvatori; nec contentus legem Mosaicam, quantum in se est, abrogare, Evangelicam etiam Christi legem abrogare conatus est, libro de votis Monasticis, ubi ait, Catholicos ignorare quid sit Evangelium, dum præcepta, & consilia ex ipso faciunt. Unde in argumento epist. ad Galat. *Summa ars (inquit) & sapientia Christiana est nescire legem, ignorare opera, & totam justitiam activam.* Et cap. 2. ejusdem epist. *Sola fides Christi necessaria est, ut justè*

simas; cetera omnia liberrima sunt, neque praecepta, neque prohibita. Item: Quando sic docetur, fides justificat quidem, sed simul oportet servare mandata Dei; quia scriptum est: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata: ibi statim Christus negatus est. Et to. 3. Latino Wittemberg. fol. 171. Haec tibi norma & regula esto, quam in Scripturis sacris intelligendis sequaris: ubicumque jubet Scriptura bona opera facere; in sic intellige, quod Scriptura prohibeat bona opera facere.

385 Quid de his Calvinus cum afeclis suis? magisne parit Evangelio? reipsa non magis. Ille quippe ipse, qui Evangelium, Evangelique puritatem tam frequenter buccinat, necessitatem bonorum operum, & observantiae mandatorum contra Evangelium, in ironiam vertit, dum ad verba Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata, respondet id à Christo ironice dictum, quasi deridente adolefcentem ab ipso quaerentem, quid facere deberet ad consequendam vitam aeternam. Quod si ita est, sequentia ergo Christi ad eundem verba, Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in caelo: & veni, sequere me, fuerint ironice à Christo prolata. Et idem est de toties iterata Salvatoris in Evangelio ad sui sequelam, abdicatis omnibus, invitatione, caeterisque proinde consiliis ac praeceptis evangelicis. Cum ergo ironia à Rhetoribus definiatur *allegoria, non solam aliud verbis, aliud sensu, sed contrarium ostendens*; ubicumque Evangelium aliquod opus à nobis exigit, sive per modum praecepti, sive per modum consilii, intelligendum erit in sensu contrario, quod utique illud prohibeat vel dissuadeat; quod est ipsissimum Lutheri anti-evangelium, quo eandem Evangelio contradicendi licentiam usque adeo extendit, ut etiam polygamiam Christianis licitam asserat in propositionibus de polygamia Episcoporum, his verbis: *Polygamia non magis nunc abrogata est, quam reliquum legis Moysi, sed indifferens, utpote nec praecepta, nec prohibita.* Et to. 4. Jenensi in cap. 16. *Genesis: Prohibitum non est, ut vir habeat plures uxores. Itaque hoc vetare non possum.* Sed & licitum inter Christianos repudii libellum tradit to. 5. Wittemberg. serm. de matrim. ita videlicet, ut si alter conjugum ab altero quacumque ex causa discedat, vel ei cohabitare nolit, alter conjux aliud matrimonium inire possit: quia (inquit) frater, vel soror à matrimonii jugo liberatur, si alteruter ab altero discedat, vel cohabitare nolit; cum tamen Matth. 19. matrimonii conditiones ad primam ejus institutionem Christus revocet, & addat: *Quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui dimissam duxerit, mœchatur.* Et Apostolus I. Cor. 7. *His autem qui matrimonio juncti sunt praeceptum, non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere: quod si discesserit,*

manere inuptam, aut viro suo reconciliari.

386 Istos tamen blasphematores, Decalogique & Evangelii irrisores, spurcissimos, homines à religione Apottatas, castitatis & bonorum operum hostes, sanctorum Patrum contemptores, secta Lutherana & Calviniana pro Apostolis & Evangelistis habet, & pro Sanctis à Deo missis ad totum orbem illuminandum, per quos, velut os & organum suum, Deus nobis locutus sit; & ipsimet pro talibus se venditarunt. Certo non vi (ait Lutherus in lib. contra Regem Angliae) *doctrinam meam non esse aliud, quam sacrosanctum, verumque Evangelium; aucter id assero, ego Doctor Martinus Lutherus, Domini nostri Jesu Christi indignus Evangelista.* Tract. adversus falsò nominatum Statum Ecclesiasticum: *En appello me Ecclesiastem Dei gratiâ . . . Et si Evangelistam, Dei gratiâ nominarem, verum dicerem. Certus sum enim sic Christum me nominare, eumque testem non dubito esse futurum in die illo magno judicii, hanc doctrinam non esse meam, sed Spiritus Domini, purique sancti Evangelii.* De Lutero etiam Calvinus l. 1. de lib. arb. advers. Pigh. dicit: *Res ipsa clamat, non Lutherum ab initio locutum, sed Deum per os ejus fulminasse.* Et iterum: *Testatur Lutherum nos habere pro insigni Christi Apostolo.* Et de seipso ibidem l. 2. *Res ipsa clamat, neque nos hodie loqui, sed Deum è caelo virtutem suam exercere.*

387 Doctrinam tamen ipsorum non esse Christi, sed daemoniorum; non è caelo, sed ex orco profectam; non evangelicam, sed anti-evangelicam, & antichristianam esse, ipsamet exhibitio illius, horrendaeque in Deum & Christum ejus blasphemiae manifestant: ampliusque ex fructibus ipsius colligitur, nimirum ex inducta per eam magna vitae licentia, tantaque morum improbitate, ut ipsemet Lutherus in Postilla Dominic. 1. Adventus pronuntiet, quod *mundus ex hac doctrina in dies deterior evadit Enimvero videmus, quod hoc tempore homines sint magis avari, immisericordes, impudici, proceres, adeoque deteriores quam antea in Papatu fuerunt.* Et Andreas Musculus (Lutheranus) lib. de prophetia Christi: *Cogor dicere, quia verum est, contumaciores homines, in quorum animis omnis virtutis, & honestatis scintilla sunt extincta, & apud quos nihil jam pro peccato habetur, nusquam, nec apud Ethnicos, Judaeos, Turcas, inveniri, quam inter Evangelicos, apud quos omnino solutus & liber viget diabolus; neque paucis rem omnem eloquar, illud nunc est, eoque nostra Lutheranorum res rediit, ut si quis videre cupiat magnam turbam nebulonum, alicorum, usurariorum, & deceptorum, adeunda sit Civitas aliqua, in qua Evangelium predicatur. Lutherani (inquit de fratibus suis Jacobus Andreas Schmidelinus concion. 4. ad cap. 21. Lucae) bonorum operum nullum penitus exercent. Jejuniis loco,*

comestationibus & perpotationibus nocte dieque vacant. Ubi pauperibus benignè facere oporteat, eos deglutunt, & excoriant, preces vertunt in juramenta, blasphemias, & divini nominis execrationes, idque tam perditè, ut Christus, ne ab ipsis quidem Turcis, hodie tan-
toperè blasphemetur. Alia ad idem testimonia proferunt Tannerus disput. 1. de fid. q. 3. dub. 4. & Grethferus tract. inscripto: *Erasmi de novi Evangelii, &c. iudicium.*

- 388 Nec melior est vita Calvinistarum, ipso Calvino teste concione 10^a. Gallicè scripta in epist. ad Ephesios, ubi dicit, suæ sectæ homines esse mortalium omnium sceleratissimos, & facinorosissimos; cumque verba exprimentis illorum sceleribus satis congruentia invenire non posset, illos tandem pronuntiavit *terre monstra, & malos genios humanam formam induos.* Unde & de Geneva (præcipua Calvinismi sede) vulgare est hoc distichon:

Furum & latronum, atque impostorum, & nebulonum,

Natura hic posuit quidquid ubique fuit.

- 389 De ipsismet Ecclesiæ Genevensis Ministris Calvinianis in libro Gallico de scandalis dicit, eos esse *nequitiæ, vel aliorum vitiorum exempla;* & addit, *mirari se vulgi patientiam, quod non eos luto, & stercorebus appeteret.*

- 390 Sed quid de Anglia? de ea Barlaous, Calvinista, in concione habita Septemb. 1606. *Religio (inquit) in Anglia ab annis multis conversa in Sæcismum, brevi transibit in Atheismum.* Richardus Gesslius in concione habita Londini 7. Octobris 1604. *Liberè eloqui possum, quod manifestè vidi in meis itinere: nunquam in Belgio majorem ebrietatem, in Italia majorem luxuriam, in Judea majorem hypocrisim, in Turcia majorem impietatem, in Tartaria majorem iniquitatem, quàm in Anglia generaliter, speciatim verò Londini, esse in usu.* Kingus Londinensis Episcopus (apud Fitzimon Britannomach. l. 1. c. 12.) *Ita vivimus, ut potius convincamur perfelli athei.* Whitgiftus Cantuariensis (apud eundem ibidem) *Ecclesia nostra plena est atheistis.*

- 391 In Hollandia quoque atheismum maximè raíces egisse, ab ipsis Hollandiæ Doctores se accepisse testatur Maximilianus Sandeus Hydri Holland. p. 1. l. 1. c. 2.

- 392 Nec mirum: quia dum sive Lutherani, sive Calvinistæ continuis se invicem disensionibus, & pugnis lacerare non cessant, summâque inconstantia jam hoc, jam illud credunt, nec inveniunt ubi pedem figant, tandem fit, ut nihil penitus credant. Dumque Mosaicam, & Evangelicam legem à Patriarchis suis contemni vident, libertini fiunt, & sine lege. Dum denique de Deo, & Christo eisdem Patriarchas suos tam indignè sensisse conspiciunt, malunt nullum, quàm talem Deum agnoscere: verissimè proinde dicitur, hæresim Lutheranam, Calvinianam,

&c. non esse Catholicam, nec Apostolicam, sed expeditissimam esse ad atheismum viam.

En quos fructus protulit novum Lutheri, & Calvini Evangelium, non utique Christum habens Authorem, sed cacodæmonem, uti Lutherus ipse fatetur to. 7. operum suorum edit. Wittemberg. fol. 220. dicens, instructionem se à dæmone accepisse circa Missas privatas. Et fol. 228. apud Fitzimon: *Quando diabolus collo non habemus affixum, nihil nisi speculativi Theologi sumus.* Et to. 3. Germanico Jenensi in epist. de libro adversus rusticos, de se, suisque dicit: *nos à diabolo captivos teneri, veluti à Principe & Deo nostro, ut cogamur facere quidquid nobis inspirat.* Et in colloq. Isleb. de verbo Dei fol. 23. *Diabolus esse, qui sacras Litteras bene docere solet.* Et in l. de Missa angulari, &c. fatetur habuisse se familiarem, & assiduam ex orco convictorem, cum quo plus uno salis modo comederit. Et in colloq. mensal. German. fol. 281. illum secum in lecto, etiam crebrius quàm suam Catharinam dormivisse; eundemque sibi, post longam disputationem, Authorem fuisse, ut Missam impugnaret, eamque in rem argumenta sibi suppeditasse. Citato tamen fol. 220. edit. Wittemberg. fatetur periculosam esse hujusmodi cum dæmone disputationem: quippe sentire se, ac probè experiri esse, quàm ob causam illud evenire soleat, ut sub auroram quidam mori in suis stratis inveniantur. Nec eorum nomina dissimulat, subjungens: *Ego planè persuasus sum, Empserum, & Oecolampadium (quem Calvinistæ miris extollunt laudibus, velut unum è Coriphæis & Patriarchis suis) & similes, his demonum vitiis, horribilibus quæstionibus subitè extinctos fuisse: nec enim humanum cor horrendum hunc, & ineffabilem impetum, nisi Deus adhi, perferre potest.*

Non ergo mirum quòd fructus tam malos proferat arbor, eo ipso mala, quo authore diabolo plantata. De quibus præter Lutherum ipsum, alioque supra relatos, Desiderius Erasmus, Lutheranus non suspectus, qui primos ipsorum Doctores seu Ministros optimè novit, in epistola adversus pseudo-evangelicos sic loquitur: *Vos strenuè clamatis in luxum Sacerdotum, in ambitionem Episcoporum, in tyrannidem Romani Pontificis, in garrulitatem Sophistarum, in preces, jejunia, & Missas; nec ista purgari (id est corrigi abusus, qui in istis irrepserunt) vultis, sed tolli (id est ista omnia aboleri) nec omnino quidquam in receptis placet, sed zizaniam evellitis cum tritico, aut, ut melius dicam, triticum evellitis per zizaniam. At quid interim nobis proferitis melius, & Evangelio dignius, ut ab assuetis recedamus? Circumspice populum istum Evangelicum, & observa, num minus illic indulgeatur luxui, libidini, & pecunia, quàm faciunt hi quos detestamini? Profer mihi, quem istud Evangelium ex comestatore sobrium,*

trium, ex feroci mansuetum, ex rapaci liberalem, ex maledico benedicum, ex impudico reddiderit verecundum. Ego tibi multos ostendam, qui facti sunt seipsi deteriores. Et infra: nunquam eorum Ecclesias sum ingressus, sed aliquando vidi redentes à concione, veluti malo spiritu afflato, vultibus omnium iracundiam ac ferociam miram præ se ferentibus. Sic, opinor, discedunt milites à concione ducti, ad prælium exhortati. Quis unquam vidit in eorum concionibus quemquam fundentem lachrymas Circumspice mihi sodalitates istam Evangelicam, quot homines adulteros, quot remulentos, quot aleatores, quot decoctores, quot alius vitis infames? Et hos habent etiam in deliciis, tantum abest ut vitent. Apostoli, quò magis vacarent Evangelio, aut abstinere ab uxoribus, quas ducere licebat, aut legitime ductas vertebant in sorores. Nunc fluret Evangelium, quo Sacerdotes & Monachi, contra certè leges humanas, contra professionem suam, ducunt uxores. Similia contra eosdem habet in epistola ad quemdam Carthusianum, relata à Surio in sua Historia alterius seculi, & in altera epistola ad fratres inferioris Germaniæ.

CAPUT XXXI.

Uberius ostenditur doctrinam Lutheranam & Calvinianam esse antievangelicam, nec esse unam, sanctam, Catholicam & Apostolicam.

396 **E**st ergo plusquam certum, doctrinam Lutheranam & Calvinianam evangelicam non esse; imò antievangelicam & diabolicam. Per consequens non esse sanctam. Et quomodo evangelica esset, quæ Evangelio diametraliter adversatur? Tria certa sunt in doctrina Evangelica. Primò, adulteros, & generatim peccata gravia committentes, dum illa committunt, in via cæli non esse, nec salutem consecuturos, si usque ad finem vitæ sic perseverent. Cùm Apostolus expressè doceat, quòd qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt. Secundo, doctrinam Evangelicam à vitis aded nos retrahere, ut ipsius expressiones ab omni etiam quòd mali speciem habet nos retrahant. Tertio, doctrinam Evangelicam esse, quòd cum timore & tremore salutem nostram operari nos oporteat. Hoc enim Apostolus expressè tradidit. Atqui tribus istis Evangelicæ doctrinæ punctis diametraliter adversatur doctrina Lutheranæ, sicut & Calvinianæ. Utpote secundum quam homo ad finem usque vitæ in adulteriis, aliisque gravioribus peccatis perseverans, salutem consequi potest. Nec à vitis per eam retrahitur, sed in ea potiùs inducitur. Nec habet quòd timeat eum, qui potest & corpus & animam mittere in gehennam: cùm lapsus à iustitia, juxta Lutheranos & Calvinistas, timeri non debeat; imò nec possit sine gravi offensa Dei. Igitur doctrina Lutheranorum & Calvinianorum,

evangelica non est, sed ipsi diametraliter adversa.

Incipiamus id ostendere de doctrina Calvinistarum, nobis viciniorum, acturi postea de Lutheranorum. Tria velut certa docent Calvinus & Calviniani, tribus Evangelicis illis punctis apertè contraria. Primum est, quòd iustitia à fide dependeat, quæ non solum credantur fidei mysteria, sed & insuper certò quis credat sibi peccata sua per Christi merita remitti. A qua fide volunt usque aded inseparabilem esse iustitiam, ut ne per horrendissima quidem crimina amittatur, eò quòd hæc iustis non imputentur, quamdiù in ista fide manent. Secundum est, non dari purgatorium: per consequens in illa fide morientes, per nulla peccata, quamlibet horrenda, retardari ab ingressu paradisi. Tertium est, iustitiam semel habitam nunquam posse amitti. Quamvis tria ista dogmata aded impia sint, tamque abominandis consequentiis obnoxia, ut horrorem piis auribus incutiant; ea tamen velut totidem fidei suæ articulos Calvinistæ definerunt in Synodo sua Dordrechtana, seu Dordraci in Hollandia celebrata, istiusque pseudo-synodi doctrinam omnem Calvinistæ Galli receperunt in Synodo sua nationali Aletensi, solemniter protestati, se eam ad extremum usque vitæ spiritum propugnatos, uti videre est in aureo Arnaldi libro gallico, cui titulus: *Le renversement de la Morale Jesus-Christ, par les erreurs des Calvinistes*: ubi utriusque istius Synodi verba, variaque alia Calvinistarum opera edita referuntur, quibus dogmata illa firmantur; fusèque ac præclare Arnaldus ostendit, Calvinistas semper illa tenuisse, velut puncta capitalia, propter quæ à fide Romano-Catholica defecerunt. Ostendit insuper, quòd quamvis profiteantur, iustitiam semel habitam, amitti non posse, non negent tamen, iustos labi posse in crimina; eò quòd putent, ea non sic ipsis imputari ad culpam; ut per ea iustitiam amittant; ideòque dicere non solent, crimina à fidelibus non committi (uti dicebant primi Christiani) sed fidelibus crimina non imputari. Unde iustos omnes electos esse volunt, quos licet contingat labi in crimina, Deus, qui dives est in misericordia, ex immutabili electionis proposito, Spiritum sanctum, etiam in tristibus lapsibus, à suis non prorsus aufert, ut loquitur pseudo-synodus illa Dordrechtana.

Jam si dogmata illa vera sint, manifestè 398 consequitur, semel justificatum per fidem illam Calvinianam, quæ firmiter credit peccata sua per merita Christi sibi non imputari, per nulla crimina excidere à salute, & licet in illis ad mortem usque perseveret (prout in externis saltem idololatriæ actibus, & inordinatis amoribus Salomon, quem ab initio amicum Dei fuisse, divina Scriptura manifestè insinuat, juxta SS. Pa-